

FENETINIAI RŪŠIES *TALPA EUROPAEA* L. TYRIMAI LIETUVOJE

Marija Starodubaitė¹, Aniolas Sruoga³, Dalius Butkauskas¹, Mikhail Potapov², Vadim Evsikov²

¹*Gamtos tyrimų centras, Akademijos g. 2, LT-08412 Vilnius; el. paštas: mari_lit@yahoo.com*

²*Gyvūnų sistematikos ir ekologijos institutas SS RMA, Frunzės g. 11, 630091 Novosibirskas
el. paštas: map@ngs.ru.*

³*Vytauto Didžiojo universitetas, K. Donelaičio g. 58, LT-44248 Kaunas; el. paštas: aniolas@ekoi.lt*

Santrauka. Išskirta 17 nemetrinių kurmių kaukolės 40 požymių variantų. Nustatyta kurmių kaukolių nemetrinių požymių priklausomybė nuo amžiaus ir lyties: trys požymiai (№2; №4; №5) susiję su amžiumi, o penki požymiai (№3; №7; №10; №14; №17) priklauso nuo lyties. Nustatyti 9 darbiniai 20 variantų fenetiniai kurmių kaukolės požymiai. Išaiškinta, kad kurmių fenetinę struktūrą apsprendžia skirtingi gamtiniai veiksniai. Nustatyta upių barjerų bei Nemuno ledyno įtaka Lietuvos kurmių populiacinės-fenetinės struktūros formavimuisi. Ištyrus fenetinę kurmių subpopuliacijų struktūrą, nustatyta ankstyviausia Puvočių №1 subpopuliacijos kilmė. Rezultatai, gauti fenetiniu tyrimo metodu parodė, jog fenetines distancijas apsprendžia istorinių kraštovaizdžio pokyčių raida. Patikimos geografinio atstumo koreliacijos tarp imčių ir fenetinio kurmių panašumo geochronologinėje erdvėje nustatyta nebuvo ($p > 0,05$). Išaiškinta, jog kurmių (*Talpa europaea*) populiacinę struktūrą Lietuvoje apsprendžia gamtinių veiksnių kompleksas.

Raktažodžiai: *Talpa europaea*, kermis, kaukolė, fenetinė struktūra, populiacija.